

متن پرسش

سلام استاد، پیرو سوال ۵۷۳۸ بنده در آن سوال عرض نکردم ابن عربی گفته است ذات خدا را دیده که خب معلوم است هیچ ادراکی حتی شهودی و حضوری هم به آن تعلق نمی گیرد. عرض بنده این است که همان طور که ما مثلا ائمه را با تصویری که از صورت آن ها در ذهن داریم در خواب میبینیم یا حتی فرشتگان که مجرد از ماده هستند نیز در خواب برای ما قالب مثالی پیدا می کنند و ما طبق تصورات، مزاج و عوامل گوناگون آن فرشته را به صورتی مثلا انسانی می بینیم، آیا ممکن است خداوند را در مقام تجلی مثالی به شکلی ببینیم؟ آیا ابن عربی واقعا خداوند را با صورت مثالی در خواب ندیده است؟ این عربی خیلی واضح می گوید من خود حق را در خواب دیدم، در خواب یعنی صورت، تمثیل یعنی شکل و اندازه و عمق. او نگفته من تجلی ای از تجلیات حق را دیده ام او گفته انی رایت الحق. وقتی امام ششم می گوید در نماز آنقدر ایام نعبد و... را گفتم که از صاحب اصلی اش شنیدم وقتی موسی بن عمران از درخت مادی صدای مادی با گوش مادی می شنود و آن صدا می گوید من خدای توام چه اشکالی دارد کسی صورتی خیالی از خداوند ببیند و او بگوید من خدای توام؟ استاد خیلی واضح است، خداوند در هر مقامی و با هر مرتبه ای از تجلی در یک درخت تجلی می کند، این خداوند می تواند در یک صورت مادی (حالا نه مادی، در خواب و خیالی) نیز شخصا (مجبورم بگویم شخص خدا تا مطلب معلوم شود) تجلی کند.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در هر حال منظور او جلوه‌ای از جلوات اسماء الهی است که در جمال صورتی ظهور یافته. همان طور که قرآن می‌فرماید: «سُرِّيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ» در این جا هم می‌فرماید آن آیات را که ببینید برایشان روشن می‌شود که حق است که در آن آیات ظهور یافته. با توجه به این امر عرض کردم این طایفه فرهنگ خاصی دارند و باید با آن فرهنگ و با آن ادبیات سخنان آن‌ها را فهمید. موفق باشید